

ผู้หญิงใน อบต. **พลัง**เพื่อการเปลี่ยนแปลง

โครงการส่งเสริมการดำเนินงาน
ตามอนุสัญญาจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

พ.ศ. 2548 - 2551

กองทุนการพัฒนาเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูนิเฟม (UNIFEM) ให้การสนับสนุนด้านการเงินและวิชาการแก่โครงการและและกลยุทธ์ใหม่ๆ ที่เสริมสร้างพลังแก่ผู้หญิงในการตัดสินใจทุกระดับ การกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นธรรม และการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย โดยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการส่งเสริมความก้าวหน้าด้านสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง ผ่านกิจกรรมหลักที่มุ่งลดความยากจนที่ส่งผลกระทบต่อผู้หญิง ยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง ลดการแพร่ระบาดของการค้ามนุษย์และเอชไอวีและเอดส์ในผู้หญิง และเด็กหญิง และให้มีความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายภายใต้การบริหารประเทศที่เป็นประชาธิปไตยทั้งในยามสงบและยามสงคราม

สิ่งพิมพ์นี้ได้รับการสนับสนุนจากองค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศแคนาดา (Canadian International Development Agency-CIDA)

ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์นี้เป็นของผู้เขียน และไม่จำเป็นต้องเป็นข้อคิดเห็นของกองทุนการพัฒนาเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ สหประชาชาติ และองค์กรอื่นๆ ภายใต้สหประชาชาติ

ผู้หญิงใน อบต. พลังเพื่อการเปลี่ยนแปลง

สงวนลิขสิทธิ์ © 2553 กองทุนการพัฒนาเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ/ยูนิเฟม

พิมพ์ในประเทศไทย มิถุนายน 2553

กองทุนการพัฒนาเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ (UNIFEM)

สำนักงานส่วนภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ชั้น 5 อาคารสหประชาชาติ ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ 10200

เว็บไซต์ : www.unifem-eseasia.org

ผู้เขียน : CEDAW SEAP ประเทศไทย

โดยความร่วมมือของ

1. สมาคมส่งเสริมสิทธิและความเสมอภาค
2. สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา (GDRI)
3. สถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน (CMDI)
4. สมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนลำปาง

พิมพ์ที่ : โชคชัย พรินติ้ง กรุป จำกัด

พื้หน้งใน อบต. **พล้ง**เพื่อการเปล่ยนเปล่ง

โครงการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของพื้หน้ง
ตามอนุสัญญางจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
พ.ศ. 2548 - 2551

คำนำ

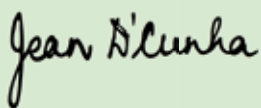
สิทธิทางการเมืองของผู้หญิงเป็นสิทธิด้านหนึ่งที่อนุสัญญาฯจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (อนุสัญญาผู้หญิง) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองได้รับรองไว้ อนุสัญญาผู้หญิง กำหนดให้รัฐภาคีเร่งรัดให้เกิดความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายทั้งทางกฎหมายและความเป็นจริงในด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม รัฐบาลไทยซึ่งเป็นภาคี อนุสัญญาผู้หญิงตั้งแต่ปี 2528 จึงมีข้อผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามพันธสัญญา รวมถึง คำมั่นที่มุ่งบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายที่ท้าทายในการเพิ่มสัดส่วนผู้หญิงในการเมืองระดับชาติ และท้องถิ่นเป็นสองเท่า ภายในปี 2549

เป้าหมายที่ท้าทายในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คือเพิ่มสัดส่วนผู้หญิง ในสภา อบต. เป็นร้อยละ 14 ในปี 2549 จาก ร้อยละ 6.7 ในปี 2547 คณะกรรมการ อนุสัญญาผู้หญิง สหประชาชาติ มีสรุปข้อคิดเห็นต่อรายงานของประเทศไทยเมื่อต้นปี 2549 โดยเสนอแนะให้รัฐบาลไทยพิจารณานำมาตรการพิเศษชั่วคราวมาใช้ดำเนิน โครงการเกี่ยวกับการสร้างความตระหนัก รวมทั้งสร้างเงื่อนไขที่เอื้อและสนับสนุนให้ สัดส่วนของผู้หญิงในการตัดสินใจทุกระดับเพิ่มขึ้น

กองทุนการพัฒนาเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ (UNIFEM) ภายใต้โครงการระดับ ภูมิภาค “การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงตามอนุสัญญาฯจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ในทุกรูปแบบในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” (CEDAW SEAP) ได้สนับสนุนความ พยายามของรัฐบาลไทยในการเพิ่มสัดส่วนผู้สมัครหญิงและผู้หญิงที่ได้รับเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน อบต. โครงการที่สนับสนุนครอบคลุมการฝึกอบรมก่อนและหลัง การเลือกตั้ง การให้คำปรึกษาแนะนำ การสร้างเครือข่าย และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ ผู้สมัครหญิงและผู้หญิงที่ได้รับเลือกตั้ง ซึ่งองค์กรผู้หญิงและภาครัฐร่วมกันดำเนินการ เพื่อให้เธอเหล่านั้นมีความมั่นใจและสามารถนำอนุสัญญาผู้หญิงมาใช้ในการกำหนด นโยบาย การวางแผน และการจัดสรรงบประมาณ โดยคำนึงถึงปัญหาและความแตกต่าง ของประชากรกลุ่มต่างๆ ทั้งเพศ วัย ฐานะ สภาพทางร่างกาย ฯลฯ มากขึ้น

CEDAW SEAP ประเทศไทย มีบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้หญิงฐานรากมีโอกาสร่วมในการเมืองท้องถิ่นมากขึ้น ผู้หญิงที่ผ่านการอบรมจากโครงการทั้งสิ้นจำนวน 3,206 คน ร้อยละ 62 ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง อบต. ประจำปี 2550 จากผู้สมัครหญิงที่ผ่านการอบรม ซึ่งลงสมัครทั้งหมด 2,011 คน มีผู้ได้รับเลือกตั้งถึงร้อยละ 44 ในกลุ่มผู้หญิงที่ได้รับเลือกตั้งทั้งหมดจำนวน 1,566 คน มีผู้ที่ผ่านการอบรมและได้รับคำแนะนำจากโครงการร่วมระหว่างภาคประชาสังคมและภาครัฐนี้ถึงร้อยละ 56 เป็นที่น่าสังเกตว่าในการเลือกตั้งปี 2550 นี้ สัดส่วนของผู้หญิงใน อบต. ในพื้นที่ที่มีการเลือกตั้งเพิ่มเป็นร้อยละ 14 และ สัดส่วนของผู้หญิงใน อบต. ทั่วประเทศในปีเดียวกันนี้ก็เพิ่มจากร้อยละ 6.7 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 13 นับเป็นสัญญาณที่ดีที่ประเทศไทยจะสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ท้าทายด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายได้ในอนาคตอันใกล้

รายงานฉบับนี้ จัดทำโดย CEDAW SEAP ประเทศไทย ร่วมกับสมาคมส่งเสริมสิทธิและความเสมอภาค สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา สถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน และสมาคมส่งเสริมการพัฒนาสตรีและเยาวชนลุ่มปาง โดยนำเสนอความสำเร็จของโครงการ ประเด็นที่ท้าทาย และข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานอื่นๆ เพื่อร่วมกันหาแนวทางให้ผู้หญิงใช้สิทธิทางการเมืองได้อย่างทัดเทียมชาย ตามพันธะสัญญาที่ประเทศไทยมีต่ออนุสัญญาผู้หญิงได้อย่างแท้จริง

ดร. จีน เดอ คูน่า

ผู้อำนวยการภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

กองทุนการพัฒนาเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ

สารบัญ

คำนำ

บทที่ 1	การเตรียมความพร้อมผู้หญิงสู่ อบต. : ความพยายามร่วมระหว่างประชาสังคม ภาครัฐ และองค์กรสหประชาชาติ	2
	1. การสร้างวิทยากร : จากระดับชาติสู่ระดับท้องถิ่น	4
	2. ผลลัพธ์เบื้องต้นที่เป็นรูปธรรม : ความพยายามร่วมของประชาสังคมและภาครัฐ	5
บทที่ 2	การผสมผสาน “มิติหญิงชาย” เพื่อธรรมาภิบาลใน อบต.	7
	1. การสร้างความละเอียดอ่อนต่อ “มิติหญิงชาย” ในงานของ อบต.	7
	2. เสียงตอบรับจากผู้ผ่านการอบรม	10
บทที่ 3	มิติหญิงชายเพื่อธรรมาภิบาลใน อบต. : จากความรู้สู่การปฏิบัติ	12
	1. พลังหญิง : พลังแห่งการเปลี่ยนแปลง เพียงแค่ได้รับโอกาส	12
	2. ปัญหาและอุปสรรคที่ต้องฝ่าฟัน	18
บทที่ 4	เครือข่ายผู้หญิงเพื่อการปกครองท้องถิ่น : พลังหญิงเพื่อชุมชน	19
	1. การเสริมพลัง “เครือข่ายผู้หญิงเพื่อการปกครองท้องถิ่น”	20
	2. จากการเรียนรู้สู่พันธะสัญญาร่วม	24
	3. เสียงเรียกร้องจากสมาชิกเครือข่าย ญปท.	25
บทที่ 5	สรุปและมองไปข้างหน้า : การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีความหมาย ของผู้หญิงใน อบต.	26
ภาคผนวก		
	แนวคิดสำคัญในการบริหารท้องถิ่น	30
	หลักการอนุสัญญาผู้หญิง	32
	โครงสร้างการบริหารงาน อบต.	34
	รายชื่อองค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	35

1

การเตรียมความพร้อมผู้หญิงสู่ อบต. : ความพยายามร่วมระหว่างประชาสังคม ภาครัฐ และยูนิเฟม

ผู้หญิงชนบทมีบทบาทมากมายในชีวิตประจำวันทั้งในครัวเรือนและในชุมชน ตั้งแต่ดูแลการกินอยู่และการทำนุบำรุงสุขภาพของสมาชิก จัดการให้บุตรหลานได้ศึกษาเล่าเรียนและมีงานทำ ใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมในเทศกาลสำคัญต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานที่ทำเพื่อผู้คนรอบข้างและส่วนรวม บทบาทเหล่านี้สอดคล้องกับบทบาทประการหนึ่งของ “องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)” คือ การดูแลความเป็นอยู่ที่ดีของสมาชิกในตำบล แต่ในความเป็นจริงผู้หญิงที่เข้ามาทำงานที่ตนเองได้รับการกล่อมเกลาจาก

ครอบครัวและสังคมให้มีทักษะอย่างดีกลับมีน้อยมาก

ข้อมูลระดับประเทศในรอบสี่สิบปีที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า ผู้หญิงมีสัดส่วนในการเมืองน้อยมากทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ปัจจุบันมีผู้หญิงใน อบต. เพียง 1 ใน 10 เท่านั้น สาเหตุสำคัญที่ทำให้พื้นที่ทางการเมืองส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ของผู้ชายคือ การให้คุณค่าแก่ความเป็นหญิงและความเป็นชายในสังคมไทยมีไม่เท่ากัน โดยสังคมยกย่องให้ชายเป็นผู้นำ เชื่อในความสามารถของผู้ชาย จนมีภาพเหมารวมที่จำกัดบทบาทของผู้หญิง ไม่ยอมรับถึงความสามารถและการเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้หญิง รวมทั้งผู้หญิง

เองไม่มีทักษะหรือความมั่นใจเพียงพอที่จะก้าวสู่สนามการเลือกตั้ง เพราะไม่ได้มีโอกาสสัมผัสประสบการณ์ทางการเมืองและกิจกรรมสาธารณะในชีวิตประจำวันเท่าผู้ชาย และผู้หญิงจำนวนไม่น้อยถูกทำให้เชื่อว่าตนเองไม่มีความสามารถและผู้ชายควรเป็นผู้นำ

โดยที่สิทธิทางการเมืองเป็นสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยมีข้อผูกพันตามมาตรฐานสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งอนุสัญญาฯจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women-CEDAW)¹ หรือเรียกสั้นๆ ว่า “อนุสัญญาผู้หญิง” อนุสัญญานี้ตระหนักว่า การเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิง นอกจากจะเป็นการละเมิดต่อหลักการของความเสมอภาคในเรื่องสิทธิและการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แล้ว ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศด้วย เนื่องจากศักยภาพของผู้หญิงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ยังไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ อนุสัญญานี้จึงยอมรับถึงบทบาทอันสำคัญของผู้หญิงในการค้าจุนจกรอบครัวและสังคม และความจำเป็นที่ต้องให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมใน

การตัดสินใจด้านการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติ เพื่อให้ปัญหาและความต้องการของประชาชนหญิงชายได้รับการตอบสนอง

ในการรายงานล่าสุดของประเทศไทยที่รายงานต่อคณะกรรมการอนุสัญญาผู้หญิง ที่สหประชาชาติสำนักงานใหญ่นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา เมื่อเดือนมกราคม 2549 คณะกรรมการฯ ได้เสนอแนะให้รัฐบาลไทยดำเนินการ ดังนี้ 1) เร่งนำมาตรการพิเศษชั่วคราวมาใช้เพื่อเพิ่มจำนวนผู้หญิงในตำแหน่งระดับตัดสินใจ โดยให้พิจารณาใช้ระบบสัดส่วนเพื่อเพิ่มโอกาสและจำนวนผู้หญิงในระดับตัดสินใจ และกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น 2) ส่งเสริมให้พรรคการเมืองนำระบบสัดส่วนมาใช้ในกิจการของพรรค 3) จัดอบรมสร้างความตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องมีผู้หญิงร่วมในการตัดสินใจในทุกระดับ รวมทั้งในระดับนานาชาติ และสร้างเงื่อนไขที่เอื้อ กระตุ้น และสนับสนุนการมีส่วนร่วมดังกล่าว และ 4) พัฒนาการจัดเก็บข้อมูลสัดส่วนของหญิงและชายในกิจกรรมการเมืองและกิจกรรมสาธารณะอย่างเป็นระบบ

¹ประเทศไทยเป็นภาคีมาตั้งแต่ปี 2528 CEDAW คุ่มครองสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ได้แก่ การค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของสตรี การศึกษา สุขภาพ การทำงาน การเข้าถึงสิทธิประโยชน์ กฎหมาย การสมรส การมีส่วนร่วมทางการเมือง ฯลฯ โดยรัฐที่เป็นภาคี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาสังคมอื่นๆ ต้องดำเนินมาตรการทางกฎหมาย นโยบาย มาตรการพิเศษ และมาตรการที่เหมาะสมอื่นๆ เพื่อปรับเปลี่ยนอคติต่อผู้หญิงหรือค่านิยมที่ไม่สร้างสรรค์ และคุ้มครองให้ผู้หญิงมีความมั่นคงในชีวิตและได้รับผลประโยชน์จากกระบวนการพัฒนาด้านต่างๆ อย่างเป็นธรรมในฐานะที่เป็นหุ้นส่วนสำคัญ

ดังนั้น กองทุนการพัฒนาเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ (UNIFEM) จึงสนับสนุนให้ภาคประชาสังคมและภาครัฐร่วมกันดำเนินโครงการ “ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงตามอนุสัญญาการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Facilitating CEDAW Implementation towards the Realization of Women's Human Rights in Southeast Asia – CEDAW SEAP) พ.ศ.2548 – 2551”² ในการสร้างเสริมศักยภาพให้แก่ผู้หญิงที่สนใจลงสมัครเลือกตั้ง อบต. ประจำปี 2550 และผู้หญิงที่ได้รับเลือกตั้งดังกล่าว เพื่อเพิ่มจำนวนผู้หญิงที่สามารถมีส่วนร่วมในการเมืองท้องถิ่นอย่างมีความหมายให้มากขึ้น

1 การสร้างวิทยากร : จากระดับชาติสู่ระดับท้องถิ่น

การเพิ่มศักยภาพในทางการเมืองให้ผู้หญิงเป็นภารกิจที่ต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการในการดำเนินการ UNIFEM ได้สนับสนุนตั้งแต่ปี 2549 ให้สมาคมส่งเสริมสิทธิและความเสมอภาคปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม “การรณรงค์ส่งเสริมให้สตรีมี

ส่วนร่วมทางการเมืองใน อบต.” และจัดอบรมวิทยากรระดับภาคจาก 3 ภาค คือ ภาคเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และใต้ รวม 30 คน และวิทยากรใหม่ชุดนี้นำความรู้ที่ได้ไปจัดการฝึกอบรมแก่ผู้นำหญิงในแต่ละภาค เพื่อถ่ายทอดให้ผู้นำหญิงในแต่ละภาคประจักษ์ถึงความสำคัญและศักยภาพของตนในการทำงานการเมืองท้องถิ่นและกระตุ้นให้ลงสมัครเลือกตั้ง อบต. ที่มีขึ้นใน 600 ตำบลทั่วประเทศ จากนั้นในกลางปี 2550 ก่อนการเลือกตั้ง อบต.ดังกล่าว สมาคมส่งเสริมสิทธิและความเสมอภาค โดยการสนับสนุนจาก UNIFEM จึงได้จัดอบรมให้แก่ผู้สมัครหญิงจาก 198 ตำบลใน 3 ภาค และยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) ซึ่งเป็นกลไกระดับชาติในการดำเนินงานด้านสตรีอีกด้วย จนสามารถดำเนินการได้ครบคลุมเกือบ 600 อบต. ทั่วประเทศที่มีการเลือกตั้ง

ในช่วงก่อนการเลือกตั้ง แกนนาคณะวิทยากรจากภาคเหนือซึ่งผ่านการอบรมอย่างเข้มข้นจากสมาคมส่งเสริมสิทธิและความเสมอภาคมาเป็นระยะเวลายาวนาน

²โครงการ CEDAW SEAP ดำเนินการใน 7 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ กัมพูชา อินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ติมอร์-เลสเต และไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักด้านสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงแก่ภาครัฐและประชาสังคม และเสริมสร้างสมรรถนะของภาครัฐและประชาสังคมในการนำหลักการอนุสัญญา CEDAW ไปใช้ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง ภายใต้หลักการสำคัญ 3 ประการ คือ 1) การไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้หญิง 2) ความเสมอภาคในเชิงผลลัพธ์ และ 3) พันธะสัญญาที่รัฐต้องดำเนินการ และการนำอนุสัญญาไปใช้ในการดำเนินงานของทุกภาคส่วน

การถ่ายทำสารคดีเพื่อการรณรงค์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิง ที่ ต.ท่าโรงช้าง อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี กันยายน 2550

และมีประสบการณ์ตรงในการเป็นผู้บริหาร อบต. สมาชิกสภา อบต. และกรรมการ การเลือกตั้งท้องถิ่นได้ร่วมกันจัดตั้งเป็น “สมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและ เยาวชนลำปาง” ขึ้น และได้รับการสนับสนุน จาก UNIFEM ให้จัดอบรมแก่ผู้สมัครหญิง เป็นการเพิ่มเติม โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการ จัดทำนโยบายของผู้สมัคร วิธีการหาเสียง การทำสื่ออย่างง่าย ๆ เพื่อการหาเสียง เทคนิคการประเมิณคู่แข่ง และการหลีกเลี่ยง การทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง สมาคมส่งเสริม และพัฒนาสตรีและเยาวชนลำปางยังให้ คำปรึกษาแนะนำทางโทรศัพท์และการ เยี่ยมเฉพาะรายแก่ผู้สมัครหญิง เพื่อสร้าง ความมั่นใจแก่ผู้หญิงที่มีความมุ่งมั่นแต่ไม่ เจนสนามการเลือกตั้ง

นอกจากนี้ สถาบันพัฒนาสื่อภาค ประชาชนและสมาคมส่งเสริมสิทธิและ ความเสมอภาคยังได้ร่วมกันจัดทำสื่อ รณรงค์ เช่น เพลง และซีดีการสนทนา

เกี่ยวกับ อบต. เพื่อส่งเสริมการเลือกหญิง 1 ชาย 1 ในแต่ละหมู่บ้าน และเผยแพร่ให้ ประชาชนในพื้นที่เลือกตั้งและพื้นที่ทั่วไปมี ความตื่นตัวและเชื่อมั่นในศักยภาพของ ผู้หญิง รวมทั้งสปอตและสารคดีเผยแพร่ ผ่านวิทยุและโทรทัศน์ระดับท้องถิ่นและ ระดับชาติด้วย

2 ผลลัพธ์เบื้องต้นที่เป็น รูปธรรม : ความพยายาม รวมของประชาสังคมและ ภาครัฐ

ผลจากความพยายามขององค์กร พันธมิตรข้างต้นส่งผลให้ผู้หญิงในชนบท มีความตื่นตัวและกระตือรือร้นเข้ามามี ส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น จาก ผู้ที่ผ่านการอบรมทั้งสิ้นจำนวน 3,206 คน มีผู้ตัดสินใจลงสมัครในปี 2550 ถึงร้อยละ 66 (2,011 คน) ได้รับเลือกตั้งร้อยละ 44 (887 คน) นับเป็นร้อยละ 56 ของผู้หญิงที่

ได้รับเลือกตั้งทั้งหมดจำนวนทั้งสิ้น 1,566 คน หรืออีกนัยหนึ่งคือ ในจำนวนผู้หญิงที่ได้รับเลือกตั้งทั้งหมดร้อยละ 56 ผ่านการอบรมจากโครงการ เป็นที่น่าสังเกตว่าในปี 2550 มีผู้หญิงได้รับเลือกตั้งในการเมืองท้องถิ่นเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14 เมื่อเปรียบเทียบกับร้อยละ 12 ในปี 2547³

ในปี 2551 ภาครัฐและภาคประชาสังคมยังคงพยายามร่วมกันส่งเสริมให้ผู้หญิงที่ได้รับการเลือกตั้งสามารถทำงานได้ โดยจัดฝึกอบรม จัดสัมมนาแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ทั้งระดับภาคและระดับประเทศ และการรวมตัวเป็นเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งซึ่งกันและกัน ในการดำเนินการดังกล่าวมีประเด็นน่าสนใจที่สามารถนำไปพิจารณาประกอบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นอย่างมีความหมายของผู้หญิงให้กว้างขวางยิ่งขึ้นได้ ซึ่งจะเสนอในบทต่อไป ดังนี้ 1) การผสมผสานมิติหญิงชายเพื่อธรรมาภิบาลใน อบต. 2) จากความรู้สู่การปฏิบัติ 3) เครือข่ายผู้หญิงเพื่อการปกครองท้องถิ่น

สุภารัตน์ มาดี อดีตรองนายก อบต.หนองกะท้าว อ.นครไทย จ.พิษณุโลก ขณะหาเสียงกับสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน เพื่อชิงตำแหน่งนายก อบต.

ลัดดา คงเสน ผู้สมัครสมาชิก อบต.ท่าโรงช้าง อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี หลังการนับคะแนนที่เธอได้รับความไว้วางใจอย่างท่วมท้น โดยมีสมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนลำปาง ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

³สถิติการเลือกตั้ง อบต. ปี 2547 จากสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

2

การผสมผสาน “มิติหญิงชาย” เพื่อธรรมาภิบาลใน อบต.

โดยที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และมีบทบาทสำคัญยิ่งในการกำหนดทิศทางและนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและตำบล การจัดสรรงบประมาณ การจัดการและบริหารแผนงาน/โครงการพัฒนา หาก อบต.มีการบริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาลและมีความละเอียดอ่อนต่อปัญหาและความต้องการของหญิงและชายในกลุ่มต่างๆ ที่แตกต่างกัน ผลประโยชน์ก็จะเกิดแก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง ดังนั้นการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกสภา อบต.หญิงที่ได้รับเลือกตั้งให้ตระหนักถึงศักยภาพของตน

ในการจัดการท้องถิ่นและความจำเป็นที่ต้องคำนึงถึงปัญหาและความต้องการที่แตกต่างของบุคคลทุกกลุ่มทุกวัยในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาและความต้องการที่แตกต่างของหญิงและชายในแต่ละกลุ่มจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งยวด

1 การสร้างความละเอียดอ่อน ต่อ “มิติหญิงชาย” ในงานของ อบต.

ในช่วงปลายปี 2550 สมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนลำปาง ได้พัฒนาหลักสูตร “มิติหญิงชายเพื่อธรรมาภิบาลใน อบต.” ขึ้น ใช้ระยะเวลา 3 วัน โดยทดสอบหลักสูตรกับแกนนำหญิงและ

แกนนำหญิงและสมาชิก อบต.หญิง ขณะอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นต่อประเด็นการส่งเสริมมิติหญิงชาย ใน อบต. ในการทดสอบหลักสูตร “มิติหญิงชายเพื่อธรรมาภิบาลใน อบต.” ที่ภูชี้ฟ้า จ.เชียงราย

สมาชิกสภา อบต.จำนวน 46 คนที่ภูชี้ฟ้า จ.เชียงราย และปรับปรุงให้มีเนื้อหาที่ กระชับ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายขึ้น มีกรณี ศึกษาที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับรูปแบบของ ความเสมอภาคและเข้ากับบริบทของ ท้องถิ่น จากนั้นในช่วงต้นปี 2551 จึงได้ จัดการอบรมแก่ผู้หญิงที่ได้รับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภา อบต.ใหม่ โดยขยายพื้นที่ให้ ครอบคลุมภาคกลางด้วย รวมเป็น 4 ภาค เป็นจำนวนทั้งสิ้น 273 คน จาก 75 อบต. ใน 14 จังหวัด เพื่อ 1) สร้างกระบวนการ เรียนรู้และพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกัน และปรับ บัณฑิตและกระบวนการทำงานของสมาชิก สภา อบต. 2) สร้างความเข้าใจแนวคิด สำคัญในการบริหารท้องถิ่น คือ (1) การ กระจายอำนาจ (2) บทบาทและการมีส่วนร่วม ของผู้หญิงใน อบต. (3) หลักธรรมาภิบาล และ (4) มิติหญิงชายเพื่อธรรมา-

ภิบาลใน อบต. และ 3) ให้มีความละเอียด-อ่อนต่อปัญหาและความต้องการของ ประชาชนแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีความแตกต่าง กันทั้งเพศ วัย ฐานะ สภาพทางกายภาพ ฯลฯ

การฝึกอบรมนี้ พัฒนาจากหลักสูตร ที่สมาคมส่งเสริมสิทธิและความเสมอภาค ได้วางพื้นฐานไว้อย่างดีแก่วิทยากระดับ ภาคตามโครงการฯ ตั้งแต่ปี 2549 ที่ม วิทยากรภาคเหนือที่ผ่านการอบรม ซึ่งเป็น คณะก่อตั้งสมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรี และเยาวชนลำปางได้เพิ่มเติมประสบการณ์ ตรงเกี่ยวกับกระบวนการกำหนดนโยบาย และแผนการพัฒนาโดย อบต. เข้าไปให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เน้นการนำความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร อบต. ตาม หลักธรรมาภิบาล และหลักการอนุสัญญา ผู้หญิงมาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน

และตำบล 3 ปี ซึ่งจำเป็นต้องมีส่วนร่วม
ของประชาชนกลุ่มต่างๆ ทั้งหญิงและชาย
อย่างเสมอภาคในเวทีประชาคม เพื่อร่วมกัน
สะท้อนปัญหา วิเคราะห์ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น
กับประชาชนทุกกลุ่ม กำหนดแนวทางแก้ไข
จัดสรรงบประมาณ และดำเนินโครงการต่างๆ
อย่างมีธรรมาภิบาลและมีมติหญิงชาย เพื่อให้มี
การใช้งบประมาณจากภาษีของประชาชนที่มี
อยู่จำกัดอย่างคุ้มค่า และประชาชนแต่ละกลุ่ม
ได้รับประโยชน์อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม
หลักสูตรนี้จึงนับเป็นหลักสูตรแรกที่ผสม-
ผสานหลักการอนุสัญญาผู้หญิง ซึ่งเป็น
มาตรฐานสากลและประสบการณ์ตรงจากท้อง
ถิ่นเข้าไว้ด้วยกัน

หลักสูตรนี้จึงนับเป็น
หลักสูตรแรกที่ผสมผสาน
หลักการอนุสัญญาผู้หญิง
ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลและ
ประสบการณ์ตรงจาก
ท้องถิ่นเข้าไว้ด้วยกัน

สมาชิก อบต.หญิงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร่วมกันคิดแผนพัฒนาที่มีความละเอียดอ่อนต่อประเด็นหญิงชาย
ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งของการอบรม “มติหญิงชายเพื่อธรรมาภิบาลใน อบต.”

2 เสียงตอบรับ จากผู้ผ่านการอบรม

หลังเสร็จสิ้นการทดสอบหลักสูตรและการอบรมแก่กลุ่มเป้าหมาย ผู้เข้าร่วมการอบรมได้สะท้อนความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ดังนี้

“การอบรมครั้งนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง โดยเฉพาะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและบทบาทของผู้หญิงซึ่ง อบต.ต้องสนใจให้ความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินการอย่างจริงจัง เป็นรูปธรรม ยังได้เรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง ความเสมอภาคและความเท่าเทียมที่แท้จริง รวมถึงกลไกทางกฎหมายอย่างอนุสัญญาผู้หญิง ก็เห็นว่าการกิจกรรมของท้องถิ่น เช่น การจัดเวทีประชาคม การทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและโครงการพัฒนาต่างๆ จะต้องคำนึงถึงความต้องการที่แตกต่างของผู้หญิงและผู้ชาย เพื่อให้เกิดความสมดุลและเป็นธรรมต่อคนทุกกลุ่ม...เดิมโครงการใน

หมู่บ้านจะเน้นฝึกอาชีพ แต่ต่อไปจะเสนอโครงการฝึกอบรมหลักสูตรนี้ให้ผู้หญิงในหมู่บ้านเราได้ฝึกอบรมบ้าง เพราะทำให้ได้รู้ที่ประชาชนรู้ว่ามีสิทธิอย่างไร อบต.มีบทบาทหน้าที่อย่างไร แผนพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงมิติหญิงชายเป็นอย่างไร ทำให้มีความมั่นใจมากขึ้นในการจัดทำแผนการพัฒนาความเป็นผู้นำของผู้หญิง”

กนกวรรณ ทรัพย์เงิน

สมาชิกสภา อบต.สันทราย จ.เชียงราย

“ไม่รู้สึกละอายเวลาที่มาอบรมครั้งนี้เลย ตอนแรกไม่สนใจ คิดว่าคงจะเป็นการอบรมเหมือนทุกครั้ง เป็นสมาชิก อบต. มา 2 สมัย การอบรมทุกครั้งมีแต่คนมาบรรยาย แต่พอมาอยู่ 2 วัน 1 คืน รู้สึกว่าเวลาน้อยไปกับความรู้ในหน้าที่ อบต. ที่ผู้หญิงเรา ต้องรู้ และนำไปทำงานในหน้าที่ของ อบต.”

วันเพ็ญ รอดเจริญ

สมาชิกสภา อบต.ทรายมูล จ.นครนายก

“ได้รับประโยชน์จากประสบการณ์จริงของวิทยากร มีประโยชน์ในการทำงานมาก ได้เรียนรู้บทบาทและหน้าที่ในการทำงานของตัวเอง เป็นการสร้างภาวะผู้นำของตัวเองด้วย”

พัชรี ด้านสกุล

สมาชิกสภา อบต.ถ้ำใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช

“การอบรมครั้งนี้ ทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น สามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง เดิมไม่รู้กฎหมายเกี่ยวกับ อบต. ไม่รู้ระเบียบหรือข้อปฏิบัติต่างๆ ที่สมาชิกสภา อบต. สามารถดำเนินการได้ วิทยากรเป็นกันเอง ทำให้กล้าพูด กล้าถาม กล้าแสดงออก”

บุญมี จันทร์สิทธิ์

สมาชิกสภา อบต.วังโรงใหญ่ จ.นครราชสีมา

“ไม่คิดว่าอบรมครั้งนี้จะทำให้ตนเองมีความชัดเจนในการทำแผนงาน และได้รู้ว่าสมาชิกสภา อบต.หญิงมีความสำคัญมากๆ ใน อบต. ที่ดูแลความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านและตำบล”

มาลัย วัฒนะ

สมาชิกสภา อบต.สันทราย จ.เชียงราย

3

มิติหญิงชายเพื่อธรรมาภิบาลใน อบต. : จากความรู้สู่การปฏิบัติ

ในรอบปี 2551 สมาคมส่งเสริมสิทธิและความเสมอภาคในฐานะองค์กรบุกเบิกในการสร้างวิทยากรภาคและแกนนำหญิงมานาน และสมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนลำปาง ในฐานะองค์กรที่บุกเบิกในการผสมผสานหลักการอนุสัญญาผู้หญิงเข้ากับประสบการณ์ตรงจากท้องถิ่น ได้สัมภาษณ์สมาชิกสภา อบต.หญิงที่ผ่านการอบรมหลักสูตร “มิติหญิงชายเพื่อธรรมาภิบาลใน อบต.” เพื่อติดตามการนำความรู้จากการอบรมไปใช้ในการปฏิบัติ เสียงสะท้อนจากผู้ให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่น ความกระตือรือร้น มีพลังที่พร้อมจะนำสิ่งดีๆ สู่ท้องถิ่นหากได้รับการสนับสนุน

1 พลังหญิง : พลังแห่งการเปลี่ยนแปลง เพียงแค่ได้รับโอกาส

1.1 สมาชิกสภา อบต. หญิงมีความละเอียดอ่อนต่อปัญหา และความต้องการที่แตกต่างของประชาชน แต่ละกลุ่ม รวมทั้งสามารถผลักดันงบประมาณสำหรับโครงการพัฒนาของตนเองได้

จากการที่สมาชิกสภา อบต.หญิงได้รับความรู้ความจำเป็นที่ต้องคำนึงถึงปัญหาและความต้องการที่แตกต่างระหว่างประชาชนกลุ่มต่างๆ รวมถึงความแตกต่างทางเพศ โดยวิเคราะห์ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและผู้ที่ได้รับประโยชน์

จากโครงการ ทำให้มีมุมมองที่กว้างขวาง
ขึ้นว่าจำเป็นอย่างไรที่ต้องบรรจุโครงการ
ด้านพัฒนาสังคมในแผนพัฒนาหมู่บ้าน
และตำบล นอกเหนือจากงานด้านโครงสร้าง
พื้นฐาน หากผู้หญิงเหล่านี้มีความรู้เพียงพอ

เกี่ยวกับขั้นตอนการเสนอโครงการ จะทำ
ให้การพัฒนาท้องถิ่นมีความสมดุลมากขึ้น
เสี่ยงสะท้อนจากผู้แทนหญิงต่อไปนี้ ยืนยัน
ให้เห็นถึงพลังและศักยภาพที่เธอมี

“การฝึกอบรมทำให้เราเข้าใจดีขึ้นว่า โครงการพัฒนาไม่จำเป็นต้องทำแต่ถนน ไฟฟ้า
น้ำประปา แต่ต้องทำเรื่องเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้หญิง ผู้ด้อยโอกาสด้วย พอไปประชุมที่ อบต.
เราก็คุยกันในสภาว่า จะทำโครงการแบบนี้ให้มากขึ้น”

สมาชิกสภา อบต.หนองปลาไหล

จ.พิจิตร

“ก่อนการเข้ารับการอบรมพี่ไม่เข้าใจคำว่า “มิติหญิงชาย” เลยค่ะ ไม่ทราบว่า “มิติ
หญิงชาย” จะเอาไปใช้ยังไงในการทำงาน อบต. แต่ระหว่างอบรมได้ความรู้ใหม่และมี
โอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนกับคนอื่นที่มีปัญหาใกล้เคียงกัน ทำให้ทราบแนวทางการ
ทำงานและแนวทางที่แก้ปัญหาได้จริง ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมที่ให้ความ
สำคัญกับมุมมองเกี่ยวกับความเป็นหญิง-ความเป็นชายตามอนุสัญญาผู้หญิงไปใช้ในการ
ทำโครงการของ อบต. และยังเอาจุดเด่นของผู้หญิงที่สังคมหล่อหลอมมาด้าน
ความซื่อสัตย์ ความรอบคอบ ความละเอียดอ่อนมาช่วยในการทำงาน อบต.”

จิตพิมาน แก้วทอง

สมาชิกสภา อบต.หนองปลาไหล จ.พิจิตร

1.2 สมาชิกสภา อบต. หญิงเข้าใจ ความหมายของ “ความเสมอภาค ในเชิงผลลัพธ์”

การอบรมหลักสูตร “มิติหญิงชายเพื่อ
ธรรมาภิบาลใน อบต.” มีจุดเด่นที่เน้นการ
ให้ความรู้เรื่องหลักการอนุสัญญาผู้หญิง
(CEDAW) ได้แก่ การไม่เลือกปฏิบัติ ความ
เสมอภาคเชิงผลลัพธ์ และพันธะสัญญาที่
อบต. ต้องดำเนินการตามพันธะสัญญา
ที่ประเทศไทยมีต่อประชาคมโลก ทำให้
สมาชิกสภา อบต. หญิงที่ผ่านการอบรม
คำนึงถึงปัญหาและความต้องการที่แตกต่าง
ระหว่างหญิงชายได้ดีขึ้น มีความละเอียด-
อ่อนต่อภาระต่างๆ ที่ผู้หญิงต้องแบกรับ
ทำให้สมาชิกสภา อบต. หญิงสามารถจัดสรร
ทรัพยากรที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะ
ด้านของผู้หญิงได้ดีขึ้น ดังเช่นความคิด
ริเริ่มของกลุ่มสมาชิกสภา อบต. หญิงจาก
ตำบลถ้ำใหญ่ ซึ่งเห็นความจำเป็นที่ต้องจัด
ทำโครงการบริการตรวจมะเร็งปากมดลูก
เนื่องจากผู้หญิงมีระบบอนามัยการเจริญ
พันธุ์ที่ซับซ้อนและเสี่ยงต่อสุขภาพ และ
ที่สำคัญยิ่งคือ มีมุมมองที่คอยวิเคราะห์

อยู่เสมอว่าท้ายที่สุดของโครงการต่างๆ ที่
ดำเนินการแล้ว ผู้หญิงได้รับประโยชน์มาก
น้อยเพียงใด ดังเช่นที่สมาชิกสภา อบต.
วังน้ำเขียว ให้คำยืนยัน

“ตอนนี้เราเริ่มคิดนะว่า ผู้หญิงอยู่ที่ไหน
ล่ะ ผู้หญิงได้อะไรบ้างจากโครงการ
ต่างๆ ถ้ามีโอกาสเราจะเสนอความคิด
ของเราให้เขาฟัง เพราะบางทีเขาก็
ไม่ทันคิด เวลาทำโครงการก็มักคิดแบบ
ผิวเผิน สนใจแค่จำนวนคนที่จะได้รับ
ประโยชน์ โดยไม่แยกแยะว่าประกอบ
ด้วยคนกลุ่มไหนบ้าง มีวิถีชีวิตอย่างไร
มีผู้หญิงหรือผู้ชายเท่าไร แต่ตอนนี้
เรารู้แล้วว่าถ้าคิดอย่างผิวเผิน ท้ายที่สุด
ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอาจไม่เป็นธรรมกับทุก
คน ความเสมอภาคอย่างแท้จริงก็จะไม่
เกิด”

สมาชิกสภา อบต.วังน้ำเขียว

จ.นครราชสีมา

สมาชิก อบต.ถ้ำใหญ่ อ.ทุ่งสง
จ.นครศรีธรรมราช เล่าถึงประสบการณ์
ในการนำความรู้ที่ได้จากการอบรม
“มิติหญิงชายเพื่อธรรมาภิบาล” ไปใช้
ในการปฏิบัติงานจริงใน อบต.

1.3 สมาชิกสภา อบต.หญิงที่ผ่านการอบรมหลักสูตร “มติหญิงชายเพื่อธรรมาภิบาลใน อบต.” มีความมั่นใจและกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

การมีความมั่นใจจนกล้าแสดงความคิดเห็นแม้จะดูเป็นเรื่องธรรมดา แต่สำหรับผู้หญิงชนบทคนหนึ่งชีวิตประจำวันมีแต่

งานบ้านและงานในไร่นา ไม่ได้มีโอกาสออกสู่สาธารณะมากนัก การที่เธอเหล่านี้มีโอกาสเข้าร่วมการอบรม นับว่ามีคุณค่าต่อเธอยิ่งนัก เพราะสามารถเปลี่ยนผู้หญิงแม่บ้านธรรมดาคนหนึ่งเป็นพลังแห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อสิ่งที่ดีต่อชุมชนในอนาคตได้

“ก่อนหน้านี้จะเจี๊ยบและไม่กล้าพูด กลัวพูดผิด หลังจากไปอบรมมาก็รู้ จังหวะว่า เราควรจะพูดตอนไหน กล้าแสดงออกมากขึ้น ทำให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของ อบต.มากขึ้น”

สมาชิกสภา อบต.วังน้ำเย็น
จ.สระแก้ว

“การอบรมมีผลต่อการทำงาน เรากล้ายกมือ กล้าซักถามในที่ประชุมสภาฯ เช่น เรื่องการจัดสรรงบประมาณ ซึ่งก่อนหน้านี้เราไม่ได้ถามเลย”

สมาชิกสภา อบต.หนองปลาไหล
จ.พิจิตร

“การพูดในสภาเป็นเรื่องที่จำเป็นนะ ถ้าเราไม่พูดเราก็จะไม่ได้ทำประโยชน์ให้หมู่บ้านของเราเลย ตอนเราพูด นายกฯ จะมาบอกทำไมไม่พูดเป็นการส่วนตัว เขาว่าพูดในสภามันเสียเวลา เกียวก้นเยอะ แต่เรากียืนยันว่า เราต้องพูดในสภา”

สมาชิกสภา อบต.วังน้ำเขียว
จ.นครราชสีมา

“จากเดิมสมาชิกสภา อบต.ชายไม่เห็นด้วยกับโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้าน แต่ก็ได้อธิบายให้เข้าใจ จนเขาสนับสนุน ขณะนี้เรามีสภากาแฟของผู้หญิง เพื่อพูดคุยเรื่องทั่วไปที่เกี่ยวกับผู้หญิงโดยเฉพาะ เดือนละ 1 ครั้ง”

พรเพ็ญ กิ่งกำ
สมาชิกสภา อบต.สันทราย
จ.เชียงใหม่

1.4 สมาชิกสภา อบต.หญิงเข้าใจกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล การเสนอโครงการ การติดตาม และผลักดันงบประมาณ

ความรู้ที่ได้จากการอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการจัดทำแผนตำบล จัดทำงบประมาณ การเสนอโครงการ และการติดตามผล ทำให้สมาชิก อบต.หญิง มีความเข้าใจและมั่นใจมากขึ้น และพัฒนาความรู้ที่ได้รับไปผลักดันเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้หญิงในชุมชน เช่น สมาชิกสภา อบต.หญิงจาก อบต.ถ้ำใหญ่ และ อบต.สันทราย สามารถผลักดันแผนงาน/โครงการด้านคุณภาพชีวิตสู่แผนพัฒนาตำบล 3 ปี และได้รับการจัดสรรงบประมาณในการทำกิจกรรมปี 2552

“ก่อนนี้เราไม่รู้เรื่องขั้นตอนการเขียน และการเสนอโครงการเลย เพราะเจ้าหน้าที่ อบต.เป็นคนทำให้ทั้งหมด พออบรมก็ทำให้รู้ถึงขั้นตอนว่าต้องทำอย่างไร”

สมาชิกสภา อบต.วังน้ำเขียว
จ.นครราชสีมา

1.5 สมาชิกสภา อบต.หญิงสามารถผลักดันให้มีการปรับปรุงการทำประชาคมหมู่บ้านที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มต่างๆ รวมทั้งแกนนำหญิงในท้องถิ่นได้มากขึ้น

การที่สมาชิกสภา อบต.หญิงได้รับความรู้เรื่องการจัดทำประชาคมหมู่บ้านที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้ได้เรียนรู้ว่าปัญหาที่มีอยู่ในชุมชนมีความหลากหลาย การแก้ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้คนแต่ละกลุ่มก็อาจต้องมีรูปแบบหรือวิธีการที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับฐานะ อาชีพ วัย ความสมบูรณ์ของร่างกาย หรือเพศ ฯลฯ ทำให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาชุมชน และกำหนดแนวทางแก้ไขที่ตอบสนองได้ตรงกับสภาพปัญหา ทำให้ผู้หญิงได้มีส่วนร่วมในประชาคมหมู่บ้านมากขึ้น สมาชิกสภา อบต.หญิงจากตำบลหนองปลาไหล เป็นตัวอย่างที่ดีที่สามารถถ่ายทอดและอธิบายความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคมหมู่บ้าน จนผู้บริหาร อบต.เข้าใจและมีความตระหนักในเรื่องนี้ และสนับสนุนให้มีการทำประชาคมหมู่บ้านที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมากขึ้น และสะท้อนความต้องการของคนในชุมชนได้ชัดเจนขึ้น

“ในการอบรมมีการพูดเรื่องประชาคม เราก็ไปเล่าให้นายกฯ และที่ประชุมฟัง ในที่สุดนายกฯ ทำหนังสือถึงผู้ใหญ่บ้านและสมาชิก อบต.ให้ทำประชาคม ก่อนหน้านี้อย่างหนึ่ง ไม่มีการทำประชาคมเลย ทำให้โครงการที่เสนอมามากเป็นความต้องการของคนใกล้ชิด อบต. หรือเป็นเครือญาติ การทำหนังสือนี้ช่วยแก้ไขปัญหามาก”

สมาชิกสภา อบต.หนองปลาไหล

จ.พิจิตร

1.6 สมาชิกสภา อบต.หญิงตระหนักถึงการสร้างโอกาสแก่สมาชิกชุมชนในการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเป็นธรรม

จากการที่สมาชิกสภา อบต.หญิงได้รับความรู้เกี่ยวกับมาตรการพิเศษชั่วคราวตามอนุสัญญาผู้หญิง (CEDAW) ทำให้สามารถนำความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้ เช่น การกำหนดสัดส่วนหญิงชายสำหรับโครงการเกี่ยวกับการจ้างงานนักศึกษา

“ทุกๆ ปี ช่วงปิดเทอม เราจะจ้างงานนักเรียนนักศึกษา มาช่วยทำงานให้ อบต. โดยมักจะเอาลูกหลาน คนรู้จักของเจ้าหน้าที่ใน อบต.มาทำ หลังจากไปอบรมมาเราเห็นว่า การจ้างงานต้องเปิดโอกาสให้คนทุกคน และต้องคิดถึงเรื่องสัดส่วนหญิงชายให้ใกล้เคียงกันด้วย ปีนี้เราจึงเปลี่ยนใหม่ โดย อบต.ประกาศรับสมัครให้รู้กันทั่วไป มีการแจ้งข่าวและส่งหนังสือไปยังผู้ใหญ่บ้านเพื่อประกาศหอกระจายข่าว วิธีนี้ทำให้รู้กันอย่างทั่วถึง”

สมาชิกสภา อบต.หนองปลาไหล

จ.พิจิตร

“ก่อนหน้านี้ ไม่รู้ว่าจะผลักดันโครงการพัฒนา กับ อบต.อย่างไร จะเข้าถึงการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ของท้องถิ่นอย่างไร แต่การอบรมทำให้เรารู้ว่า อบต. มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 67 ที่ต้องส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน ซึ่งสมาชิก อบต.หญิงสามารถอ้างตรงนี้ได้ อบต.จะปฏิเสธการดำเนินการด้านนี้ไม่ได้”

ลลอ ไชยโยธา

เครือข่ายองค์กรพัฒนาสตรีอุทัยธานี

จ.ศรีสะเกษ

1.7 สมาชิกสภาอบต.หญิงตื่นตัวทาง การเมือง และสนับสนุนให้ผู้หญิงด้วยกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นด้วย

สมาชิกสภา อบต.หนองปลาไหล จ.พิจิตร ที่ผ่านการอบรมฯ ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิงในพื้นที่ จึงจัดทำโครงการอบรมแก่ผู้หญิงในชุมชนให้มีความรู้และตื่นตัวเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิง การเลือกตั้ง การเมือง การปกครองท้องถิ่นมากขึ้น และ อบต.สันทราย จ.เชียงราย ได้จัดสรรงบประมาณให้สมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนลำปาง จัดอบรมแก่สมาชิกสภา อบต. ผู้นำสตรี และอาสาสมัครชุมชนส่วน อบต.ถ้ำใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช ก็ได้จัดสรรงบประมาณให้สมาคมฯ จัดอบรมแก่สมาชิกสภา อบต. ผู้นำสตรี รวมทั้งผู้นำกลุ่มอาชีพและกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิดด้วย

2 ปัญหาและอุปสรรค ที่ต้องฝ่าฟัน

แม้ว่าการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมหลักสูตร “มิตหญิงชายเพื่อธรรมาภิบาลใน อบต.” ของสมาชิกสภา อบต.หญิง ไปใช้ในการปฏิบัติงานมีแนวโน้มที่ดี หลายคนมีความรู้มากขึ้นในหลายๆ ด้าน เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนชัดเจนขึ้น มีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น เป็นที่

ยอมรับของสมาชิก อบต.ชาย และชุมชนมากกว่าเดิม แต่นั่นเป็นเพียงเสียงสะท้อนจากสมาชิกสภา อบต.หญิงจำนวนไม่มากนัก ยังคงมีอีกจำนวนมากที่ยังมีทักษะไม่เพียงพอในการทำงานการเมืองท้องถิ่น เช่น

- รู้ไม่เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมทางการเมืองที่ขาดจริยธรรม

- ตกเป็นหุ่นเชิดทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ที่มุ่งแสวงหาประโยชน์ส่วนตน

- ไม่ชำนาญในการอภิปรายเสนอความเห็นหรือโต้แย้งในสภาท้องถิ่น หรือการเจรจาต่อรอง

- ไม่รู้กฎหมาย ไม่มีทักษะในการใช้กฎหมาย/กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- ไม่มีทักษะเพียงพอในกระบวนการจัดทำประชาคม การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและตำบล

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานการเมืองของผู้หญิง ได้แก่ ทัศนคติของสังคมต่อความสามารถของผู้หญิง ภาระงานบ้าน การสนับสนุนจากครอบครัว เงินทุนในการลงสมัครและการหาเสียง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการทำงานการเมืองของผู้หญิงเช่นเดียวกัน ที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรการแก้ไขทั้งระยะสั้นและระยะยาวจำเป็นต้องคำนึงถึง

4

เครือข่ายผู้หญิงเพื่อการปกครองท้องถิ่น : พลังหญิงเพื่อชุมชน

ด้วยความตระหนักถึงสัดส่วนของผู้หญิงใน อบต. ที่มีจำนวนน้อยมากและข้อจำกัดในประสบการณ์และทักษะทางการเมืองของผู้หญิงใน อบต. ผู้หญิงที่ผ่านการอบรมหลักสูตร “มิติหญิงชายเพื่อธรรมาภิบาลใน อบต.” จากทั่วประเทศ เมื่อปี 2551 จำนวน 273 คน ได้พร้อมใจกันจัดตั้ง “เครือข่ายผู้หญิงเพื่อการปกครองท้องถิ่น (ญปท.)” ขึ้น เพื่อรวมกลุ่มกันสร้างเสริมกิจกรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของสมาชิกและเครือข่าย โดยมีกิจกรรมหลักดังนี้ 1) พัฒนาศักยภาพของสมาชิกเครือข่ายฯ เพื่อการปฏิบัติงานอย่างคำนึงถึงมิติหญิงชาย 2) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและคำปรึกษาแก่สมาชิกเครือข่ายฯ เพื่อแก้ไข

ปัญหาการปฏิบัติงานใน อบต. 3) ร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีความหมายของผู้หญิง และกิจกรรมส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงในด้านต่างๆ

ปัจจุบันเครือข่ายฯ มีสมาชิกจากทั่วประเทศประมาณ 600 คน ประกอบด้วยสมาชิกสภา อบต.หญิง และแกนนำชุมชนหญิง เป็นการรวมกลุ่มกันแบบหลวมๆ และค่อนข้างยืดหยุ่นในการดำเนินกิจกรรมที่กำหนดขึ้น มีผู้ประสานงานในระดับภาคและระดับจังหวัดจำนวน 50 คน โดยสมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนลำปาง เป็นองค์กรประสานงานหลัก ศิริพร ปัญญาเสน ในฐานะวิทยากร

หลัก และนายกสมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนลุ่มปาง ซึ่งรับอาสาเป็นผู้ประสานงานหลักของเครือข่าย ญปท. เล่าถึงที่มาของเครือข่ายฯ ว่า “พวกเรา มาอบรมด้วยกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน แล้ว ไม่อยากให้แยกย้ายกันไป สมาชิกเครือข่ายฯ ก็เลยมีความคิดว่า น่าจะรวมกันเป็นเครือข่ายเพื่อจะได้ติดต่อประสานงาน ทำกิจกรรมเพื่อเครือข่ายต่อไป สมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนลุ่มปาง จึงอาสาเป็นองค์กรในการประสานงานให้”

1 การเสริมพลัง “เครือข่ายผู้หญิงเพื่อการปกครองท้องถิ่น”

จากประสบการณ์ในการส่งเสริมให้ผู้หญิงเข้าสู่การเมืองท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายทอดจากองค์กรผู้หญิงระดับแนวหน้าของประเทศ⁴ มามากกว่าสองทศวรรษ ก่อนที่จะจัดตั้งเป็นสมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนลุ่มปาง และจากประสบการณ์ตรงในพื้นที่และระหว่างการทำคำปรึกษาแนะนำทางโทรศัพท์และการให้คำแนะนำเฉพาะรายแก่ผู้สมัครสมาชิกสภา อบต.หญิง ช่วงก่อนการเลือกตั้งเมื่อปี 2550 ทำให้สมาคมฯ เห็นความจำเป็นว่า สมาชิกสภา อบต.ใหม่ ซึ่งมีโอกาสในการสัมผัสประสบการณ์ในทางการเมืองน้อย

กว่าสมาชิกสภา อบต.ชาย จำเป็นต้องมีที่ปรึกษาที่สามารถให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานได้ เครือข่ายผู้หญิงเพื่อการปกครองท้องถิ่นจะช่วยสร้างพื้นที่ให้มีการแบ่งปันประสบการณ์และสร้างการเรียนรู้จากสมาชิกเครือข่ายฯ ต่างพื้นที่ เป็นที่รวมพลังของสมาชิกในการเคลื่อนไหวกิจกรรมระดับประเทศ และมีการผลิตเอกสารเผยแพร่ความรู้ที่น่าสนใจให้สมาชิกเป็นระยะ บริการที่เครือข่ายฯ จัดให้แก่สมาชิก ได้แก่

1.1 การให้คำปรึกษาแก่สมาชิกเครือข่ายฯ ทางโทรศัพท์

ตลอดปี 2551 คำถามที่สมาชิกเครือข่ายฯ สนใจอยากรู้มากที่สุด ได้แก่ รูปแบบการจัดเวทีประชาคม การจัดทำแผนงาน/งบประมาณประจำปี การเขียนโครงการที่คำนึงถึงมิติหญิงชาย วิธีการและขั้นตอนการประชุมสภา การจัดทำโครงการ จาก การติดตามของสมาคมส่งเสริมสิทธิและความเสมอภาค พบว่าบาง อบต.เริ่มมีแผนพัฒนาตำบล 3 ปี ที่ตอบสนองความต้องการที่แตกต่างของกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น และมีการจัดสรรงบประมาณปี 2552 ให้โครงการด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่คำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายนี้ด้วย สมาชิกสภา อบต. บางคนสามารถตั้งกระทู้ถามในที่ประชุมสภาเพื่อความเป็นธรรมในการ

⁴องค์กรเหล่านี้ ได้แก่ สถาบันผู้หญิงกับการเมือง สมาคมส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ และสถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา

สงครามให้ผู้อยู่อาศัยโอกาส สามารถอ้างอิงกฎหมายและยืนยันอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต.ในการให้บริการสาธารณะตามหนังสือสั่งการที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดให้ อบต.ทั่วประเทศถือปฏิบัติ มีผู้ใช้บริการทั้งสิ้น 101 คน

1.2 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับภาคและระดับประเทศ

ในช่วงปลายปี 2551 สมาชิกเครือข่ายฯ ในแต่ละภาค รวมทั้งสิ้น 289 คน ประกอบด้วยสมาชิกสภา อบต. และแกนนำหญิงได้มีโอกาสพบปะในการสัมมนาระดับภาคและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานของตน ผลสำเร็จ อุปสรรคในการทำงาน และแนวทางแก้ไข รวมทั้งกำหนดทิศทางการทำงานของเครือข่ายฯ ร่วมกัน หลังจากปฏิบัติหน้าที่ได้ 10 เดือน โดยมีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานกิจการสตรีและสถาบัน

ครอบครัว และสมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนล้าปาง เป็นองค์กรร่วมจัด จากนั้นสมาชิกเครือข่ายฯ จากแต่ละภาคได้คัดเลือกผู้แทนของตนเข้าร่วมในการสัมมนาระดับประเทศ เพื่อนำเสนอผลการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในภาคของตนเกี่ยวกับความก้าวหน้า อุปสรรค กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการตรวจสอบการบริหารงานใน อบต.และการบริหารงานท้องถิ่นที่ไม่เป็นธรรม

จากการสังเกตการณ์ของสมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนล้าปาง ระหว่างการนำเสนอผลการปฏิบัติงานของสมาชิกสภา อบต.ใหม่ที่ผ่านมาพบว่ามีผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่มีความสามารถจำแนกปัญหาและความต้องการที่แตกต่างระหว่างหญิงและชายได้ แต่โครงการที่นำเสนอมีเพียงส่วนน้อยที่สามารถชี้ให้เห็นถึงเป้าหมายที่มุ่งให้เกิดความเสมอภาคเชิงผลลัพธ์ตามหลักการ

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับภาคของเครือข่ายผู้หญิงเพื่อการปกครองท้องถิ่น

กิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับประเทศระหว่างสมาชิกเครือข่ายผู้หญิงเพื่อการปกครองท้องถิ่น ซึ่งจัดโดยสมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนล้าปาง

ของอนุสัญญาผู้หญิง และมีบางโครงการก็คำนึงถึงแค่ความเสมอภาคเชิงปริมาณเท่านั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการของอนุสัญญาผู้หญิงที่เน้นความเสมอภาคเชิงผลลัพธ์ หรือความเป็นธรรมที่เกิดขึ้น เพื่อให้มีข้อมูลเพียงพอในการวิเคราะห์การนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติการในหน้าที่ จำเป็นต้องมีการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบต่อไป

1.3 การเชื่อมโยงกิจกรรมระดับชาติกับระดับท้องถิ่น

เพื่อเป็นการเปิดมุมมองใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน และช่วยให้สมาชิกสามารถเชื่อมโยงแนวคิด และการเคลื่อนไหวในระดับชาติสู่การปฏิบัติงานระดับท้องถิ่น และนำประเด็นปัญหาจากท้องถิ่นไปผลักดันให้มีการกำหนดกฎหมาย นโยบาย และมาตรการที่เหมาะสมระดับชาติต่อไปได้ สมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนลำปาง จึงประสานและอำนวยความสะดวกให้สมาชิกเครือข่ายฯ มีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับชาติ ได้แก่

- สมาชิกเครือข่ายฯ 50 คน ร่วมเข้าเฝ้าพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในฐานะทูตสันถวไมตรีของ UNIFEM และองค์ประธานการสัมมนา “1 ปี พระราช-

บัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550” พร้อมกับภาครัฐและประชาสังคมประมาณ 1,000 คน (22 พฤศจิกายน 2551) จัดโดยกระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข สมาชิกเครือข่ายฯ ได้ทราบถึงความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และความตระหนักถึงภารกิจของ อบต.ที่จะต้องมีบทบาทในการยุติความรุนแรง โดยรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงในพื้นที่ของตนเอง และบรรจุกิจกรรมเพื่อยุติความรุนแรงไว้ในแผนฯ 3 ปี ของ อบต.

- สมาชิกเครือข่ายฯ 155 คน ร่วมกับสถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา ตัวแทนองค์กรผู้หญิงระดับฐานรากจำนวนทั้งสิ้น 195 คน จากทั่วประเทศ ยื่นรายชื่อผู้สนับสนุนให้มีการแก้กฎหมายจำนวน 43,000 รายชื่อ แก่นายประสพสุข บุญเดช ประธานวุฒิสภา (7 พฤษภาคม 2551) เพื่อขอแก้ไขพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 45 โดยให้มีสมาชิก อบต. หมู่บ้านละ 2 คน เป็นหญิง 1 คน ชาย 1 คน

ภาพโดย: สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา

- สมาชิกเครือข่ายฯ 34 คน ร่วมการสัมมนาระดับชาติเรื่อง “ผู้หญิงกับการเมือง” (4 สิงหาคม 2551) เพื่อระดมสมองร่วมกับผู้หญิงที่สนใจการเมืองทั้งระดับชาติและท้องถิ่นทั่วประเทศ 269 คน เกี่ยวกับ

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้หญิงและการจัดสรรทรัพยากรที่คำนึงถึงมิติหญิงชาย สมาชิกเครือข่ายฯ ได้ใช้ประโยชน์จากความรู้ที่ได้ผลักดันแผนงานและงบประมาณด้านคุณภาพชีวิตในอบต.ของตน

1.4 การผลิตเอกสารเผยแพร่

สมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนลุ่มปาง จัดทำจดหมายข่าว “จดหมายข่าวสานรักसानใจ เครือข่าย ญูปท.” รายไตรมาส เพื่อเผยแพร่แก่สมาชิก จำนวนรวม 1,500 ฉบับ สารสำคัญของจดหมายข่าว ได้แก่ กิจกรรมของเครือข่ายฯ เสี่ยงสะท้อนจากสมาชิก ความรู้เกี่ยวกับหลักการอนุสัญญาผู้หญิง กฎหมาย และหนังสือสั่งการ การร่วมรณรงค์ระดับประเทศ เพื่อสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง

2 จากการเรียนรู้ สู่พันธะสัญญาร่วม

จากการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกเครือข่ายฯ ทั้งระดับภาคและประเทศ และเล็งเห็นถึงอุปสรรคที่ขวางกั้นความก้าวหน้าของสมาชิกในหลายด้าน สมาชิกเครือข่ายฯ จึงร่วมกันกำหนดพันธะสัญญา เพื่อร่วมแรงร่วมใจกันสร้างความเข้มแข็งให้เครือข่ายฯ และสมาชิกต่อไป

พันธะสัญญาของสมาชิกเครือข่าย ณปท.

เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของผู้หญิงใน อบต.

และสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง

1. แสวงหาการสนับสนุนจาก อบต. ในการพัฒนาศักยภาพสมาชิกเครือข่าย ณปท.
2. รณรงค์ให้ผู้หญิงลงสมัคร อบต. มากขึ้น
3. ร้องขอให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้แผนพัฒนาบุคลากรของ อบต. ครอบคลุมถึงการพัฒนาศักยภาพผู้หญิงใน อบต. เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของ อบต. ทั่วไป
4. ผลักดันให้ อบต. จัดทำแผนพัฒนาตำบล โครงการ และจัดสรรงบประมาณที่คำนึงถึงปัญหาและความต้องการที่แตกต่างระหว่างหญิงชาย เพื่อให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมหรือได้รับบริการที่เป็นธรรม อันเป็นหนทางสู่ความเสมอภาคอย่างแท้จริง
5. ประสานให้ อบต. หน่วยงานภาครัฐและประชาสังคมสนับสนุนให้กลุ่ม/องค์กรผู้หญิงฐานราก มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมอย่างเต็มศักยภาพ

3 เสียงเรียกร้อง จากสมาชิกเครือข่าย ญปท.

สมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนลำปางได้รวบรวมความรู้สึกและความต้องการของสมาชิกเครือข่ายในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความ

คาดหวังของสมาชิกที่มีต่อเครือข่ายฯ ในด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการให้คำปรึกษา

“เครือข่าย ญปท. ทำให้เราได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เมื่อมีปัญหาขัดแย้งก็สามารถโทรมาปรึกษากันได้ตลอดเวลา อยากให้เครือข่ายฯ มีกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น และมีการประสานงานให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อจะได้รู้ข่าวสารของเครือข่ายฯ มากขึ้นด้วย”

พรเพ็ญ กิ่งกำ

สมาชิกสภา อบต.สันทราย จ.เชียงใหม่

“เครือข่ายฯ ให้การสนับสนุนตลอด อาจมีข้อจำกัดเรื่องการประสานงานบ้าง ควรมีการสื่อสารกับสมาชิกให้บ่อยขึ้น อยากให้เครือข่ายฯ เป็นพี่เลี้ยง เป็นที่ปรึกษาต่อไปในเรื่องการปฏิบัติงาน การเขียนโครงการฯ การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ เป็นตัวอย่างในการทำงาน อยากให้มีการแลกเปลี่ยนดูงานระหว่างสมาชิกเครือข่ายฯ ด้วย”

พัชรี ด้านสกุล

สมาชิกสภา อบต.ถ้ำใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช

“ได้รับความรู้เพิ่มเติมจากเครือข่ายฯ มากเลยคะ อยากให้มีการอบรมอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ครั้ง ต่อปี ขอให้สมาชิกตื่นตัวมากขึ้น เสียสละเวลาเข้าอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตัวเองด้วยคะ อยากให้มีเครือข่ายฯ ขยายครอบคลุมทุกจังหวัด ข่าวสารของสมาชิกเครือข่ายฯ มีน้อยไป อยากให้เผยแพร่ทุกเดือน เนื้อหาสาระเกี่ยวกับพื้นที่ยังไม่ค่อยมี อยากให้มีข่าวสารและสิ่งที่ควรรู้มากกว่านี้ เช่น หนังสือสิ่งการ”

จิตพิมาน แก้วทอง

สมาชิกสภา อบต.หนองปลาไหล จ.พิจิตร

“เครือข่ายฯ ให้คำแนะนำดี ๆ มากคะ นำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชุมชน มีผู้นำหลายระดับมาร่วม ความรู้ที่ได้สามารถเป็นเกราะป้องกันตัวเองในการทำงานได้ดี ในอนาคตอยากให้เครือข่ายฯ ช่วยจัดอบรมพัฒนาคนรุ่นใหม่ มี ส.อบต.หญิงใหม่เพิ่ม อบรมเพิ่มความรู้ให้แก่ ส.อบต.หญิง เพื่อพัฒนาความรู้ให้มากขึ้น และอยากให้มีความหมายข่าวทุกเดือน”

นางพร ดอนหัวรอ

สมาชิกสภา อบต.ชมพู จ.พิษณุโลก

5

สรุปและมองไปข้างหน้า : การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีความหมายของผู้หญิงใน อบต.

ผู้หญิงที่เข้ามาสู่ถนนการเมืองอาจมีวัตถุประสงค์ต่างกันบ้าง แต่สิ่งที่มีผู้ผ่านการอบรมตามโครงการส่วนใหญ่มีเหมือนกัน คือ ความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาท้องถิ่น แต่เป็นที่น่าเสียดายที่มีผู้หญิงเพียงไม่กี่คนที่สามารถฝ่าฟันขวากหนามที่กีดขวางเส้นทางการเมืองท้องถิ่นได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะระบบความคิด ความเชื่อ ค่านิยมที่มีอคติต่อผู้หญิง ให้คุณค่าในความสามารถของชายสูงกว่าหญิง และจำกัดพื้นที่ให้ผู้หญิงเป็นผู้รับผิดชอบแต่การดูแลความเป็นอยู่ของสมาชิกในครัวเรือน อีกทั้งการกล่อมเกล่าในครอบครัว โรงเรียน และสื่อมวลชนยังผลิตซ้ำค่านิยมเช่นนี้ ซึ่งฝังรากลึกอยู่ในสังคมมาเป็นเวลานาน และที่สำคัญผู้หญิง

เองก็มักถูกทำให้เชื่อว่า การเมืองเต็มไปด้วยการโกงกินและสกปรกเกินกว่าที่ผู้หญิงจะเข้าร่วม ทำให้ผู้หญิงมักไม่กล้าและไม่มั่นใจที่จะก้าวสู่เวทีการเมืองหากครอบครัวไม่สนับสนุน

ยังมีผู้หญิงเข้าไปทำงานการเมืองใน อบต.จำนวนน้อยมากอย่างต่อเนื่อง ยิ่งทำให้โอกาสที่จะมีเสียงของผู้หญิงช่วยสะท้อนปัญหาและความต้องการของสมาชิกชุมชนมีน้อยลงไปด้วย ผลเสียจึงตกอยู่ที่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนยากจน คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ และคนชายขอบทั้งหลายที่มักถูกเลือกปฏิบัติ ซึ่งในกลุ่มคนที่ถูกเลือกปฏิบัติเหล่านี้มีผู้หญิงถึงครึ่งหนึ่ง

ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน อบต. อย่างมีความหมายของผู้หญิงตามพันธะสัญญาที่ประเทศไทยมีต่อสหประชาชาติ จำเป็นที่องค์กรภาคีรัฐรวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรสตรีต้องร่วมกันดำเนินการตามข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะทั่วไปของคณะกรรมการอนุสัญญาผู้หญิง คือ 1) เร่งนำมาตรการพิเศษมาใช้เพื่อเพิ่มจำนวนผู้หญิงใน อบต. โดยให้กำหนดเป้าหมายระยะเวลา และพิจารณาใช้ระบบสัดส่วนเพื่อเพิ่มโอกาสและจำนวนผู้หญิง 2) จัดอบรมสร้างความตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องมีผู้หญิงร่วมในการตัดสินใจใน อบต.

รวมทั้งสร้างเงื่อนไขที่เอื้อ กระตุ้น และสนับสนุนการมีส่วนร่วมดังกล่าว และ 3) พัฒนาการจัดเก็บข้อมูลสัดส่วนของหญิงและชายในการเมืองท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ

ด้วยความพยายามร่วมกันของทุกภาคส่วนเท่านั้นที่จะทำให้ผู้หญิงสามารถเข้าสู่ อบต. และสามารถเติมเต็มช่องว่างเกี่ยวกับแนวคิดและมุมมองที่ผู้ชายมักมองข้าม และสามารถสร้างค่านิยมใหม่ในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่นทั้งหญิงและชายอย่างถูกต้องและเป็นธรรม ดังมาตรการสำคัญที่ควรร่วมกันดำเนินการต่อไปนี้

1 มาตรการระยะสั้น

- ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรและเครื่องมือการฝึกอบรมหลักสูตร “มิติหญิงชายเพื่อธรรมาภิบาลใน อบต.” ให้ง่ายต่อการถ่ายทอดของวิทยากร และง่ายต่อการสร้างความเข้าใจแก่ผู้หญิงที่มีศักยภาพที่สนใจจะทำงานการเมืองท้องถิ่น และผู้หญิงที่ได้รับเลือกตั้ง รวมทั้งสนับสนุนการสร้างวิทยากรระดับภาคที่มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นและมีความเข้าใจเกี่ยวกับมิติหญิงชายเพื่อธรรมาภิบาลใน อบต. ให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อให้เพียงพอกับจำนวน อบต. ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ

- พัฒนาศักยภาพและเพิ่มพูนทักษะทางวิชาการที่จำเป็นแก่สมาชิก อบต. เช่น การวิเคราะห์มิติหญิงชายในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาหมู่บ้านและตำบล การเขียนโครงการ การจัดทำรายงานการประเมินผล และทักษะต่างๆ ที่จำเป็นในการอภิปรายเสนอความเห็น หรือข้อโต้แย้งในสภาท้องถิ่น การเจรจาต่อรอง การจัดทำประชาคม รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- สนับสนุนให้มีการพัฒนาตัวชี้วัดและเครื่องมือที่จำเป็นในการติดตามและตรวจสอบการบริหารงานของ อบต. ในกรอบของมิติหญิงชายและธรรมาภิบาลใน อบต. ส่งเสริมให้มีการบันทึกกรณีศึกษา การปฏิบัติงานที่คำนึงถึงมิติหญิงชายและธรรมาภิบาล เพื่อเผยแพร่แก่ อบต. ทั่วประเทศ รวมทั้งการปรับปรุงการจัดเก็บข้อมูลการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิงอย่างเป็นระบบ

- สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยมาตรการพิเศษชั่วคราวที่มีใช้ในหลายประเทศ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยในการเพิ่มสัดส่วนผู้หญิงในทางการเมืองท้องถิ่น และเร่งรัดให้ชองว่าง

ระหว่างหญิงชายที่มีอำนาจในการตัดสินใจระดับท้องถิ่นลดลง

- สนับสนุนและส่งเสริมการรวมพลังของเครือข่าย ญปท. ในการประสานงานและจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามความต้องการของสมาชิก ขยายผลการให้คำปรึกษาและทำทางโทรศัพท์ และร่วมกิจกรรมรณรงค์ระดับภาคและระดับประเทศของเครือข่าย ญปท. กับองค์กรผู้หญิงและประชาสังคม

- รณรงค์ให้ อบต. ทั่วประเทศจัดทำแผนพัฒนาและจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาศักยภาพและภาวะผู้นำแก่ผู้หญิงในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถสะท้อนปัญหาและร่วมกำหนดแนวทางปัญหาต่างๆ ในท้องถิ่นได้อย่างเต็มศักยภาพ

2 มาตรการระยะยาว

- รณรงค์สร้างความตระหนักต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดอคติทางเพศที่มีต่อผู้หญิงและเชื่อมั่นในความสามารถของผู้หญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาททางการเมืองท้องถิ่นที่ผู้หญิงชนบทมีทักษะอยู่แล้วในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการรณรงค์สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้หญิงเข้าสู่การเมืองมากขึ้น

- ใช้มาตรการเสริมอื่นๆ ที่เอื้อให้ผู้หญิงที่สนใจก้าวสู่เวทีการเมืองท้องถิ่นหรือที่ได้รับเลือกตั้งแล้วให้สามารถมีเวลาทำงานการเมืองได้มากขึ้นเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่ต้องกังวลกับการระบอบด้านที่มีอยู่ เช่น การสร้างวัฒนธรรมแบ่งเบาภาระงานบ้านของผู้หญิง การจัดสวัสดิการเกี่ยวกับการดูแลเด็กเล็ก การดูแลผู้สูงอายุ และผู้ป่วย ฯลฯ

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

แนวคิดสำคัญในการบริหารท้องถิ่น

1. การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น

ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดและพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ตั้งแต่การเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปบริหารการพัฒนาท้องถิ่น การเสนอปัญหาความต้องการ การจัดสรรทรัพยากร ตลอดจนการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. บทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้หญิงใน อบต.

ผู้หญิงสามารถนำทักษะหรือประสบการณ์ที่มีอยู่แล้วในชีวิตประจำวันในการจัดการปัญหาและความต้องการให้คนในครอบครัว มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการทำงานของ อบต. เพื่อจัดการปัญหาของชุมชนให้ตรงกับความต้องการของสมาชิกในท้องถิ่น

3. ธรรมชาติใน อบต.

อบต. ควรยึดหลักธรรมชาติเป็นหลักในการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

4. มิติหญิงชายเพื่อธรรมชาติในอบต.

การบริหารท้องถิ่นให้มีธรรมชาติ ต้องเข้าใจหลักการของอนุสัญญาผู้หญิง ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลด้านสิทธิมนุษยชนด้วย เพราะผู้หญิงมักเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากนโยบายและมาตรการที่เลือกปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยเหตุแห่งเพศ ฐานะ ฐานะ สภาพร่างกาย เชื้อชาติ ศาสนา ฯลฯ

หลักธรรมาภิบาลใน อบต.

1. หลักนิติธรรม

- ออกกฎหมาย กฎ ข้อบังคับที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ไม่เลือกปฏิบัติ
- เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในสังคม ที่พร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ และข้อบังคับเหล่านั้น

2. หลักคุณธรรม

- ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม อยู่ร่วมกันอย่างสันติ
- ไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศ วัย ฐานะ สภาพร่างกาย ศาสนา และถิ่นกำเนิด ฯลฯ

3. หลักความโปร่งใส

- ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก
- มีกลไกให้ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้

4. หลักการมีส่วนร่วม

- ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน

5. หลักความรับผิดชอบ

- ตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม กล้ารับผลที่เกิดจากการกระทำของตน
- ใส่ใจต่อปัญหาของส่วนรวม เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา

6. หลักความคุ้มค่า

- บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมและมีประสิทธิภาพ
- ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ทัวถึง เป็นธรรมทุกพื้นที่

มิติหญิงชายเพื่อธรรมาภิบาลใน อบต.

- ห้ามเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงอย่างจงใจหรือแค้นโดยไม่เจตนา
- มุ่งให้ผู้หญิงได้รับประโยชน์อย่างเสมอภาคกับชายในเชิงผลลัพธ์ คือ มิใช่แค่เสมอภาคทางกฎหมาย กฎ ระเบียบเท่านั้น แต่ต้องให้มีการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ
- อบต. ในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพันธะสัญญาตามอนุสัญญาที่ประเทศไทยผูกพันไว้

การบริหารท้องถิ่นที่มีมิติหญิงชายจะช่วย

- ปรับระบบความคิดให้คำนึงถึงปัญหาและความต้องการที่แตกต่างของประชากรกลุ่มต่างๆ ซึ่งมีทั้งเพศหญิงและชาย วัย ฐานะ สภาพทางกายภาพ ฯลฯ
- ปรับกฎระเบียบในองค์กร นโยบาย แผนงานให้ละเอียดอ่อนต่อปัญหาและความต้องการที่แตกต่างของประชากรกลุ่มต่างๆ ซึ่งมีทั้งเพศหญิงและชาย วัย ฐานะ สภาพทางกายภาพ ฯลฯ
- สร้างค่านิยมใหม่ให้เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนในองค์กร รวมทั้งสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง

ภาคผนวก 2

หลักการอนุสัญญาผู้หญิง 3 ประการ

1. การไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้หญิง
2. ความเสมอภาคที่แท้จริง/ความสามารถเชิงพลัส
3. รัฐมีพันธะสัญญาต่อประชาคมโลกที่ต้องดำเนินการ

1. การไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้หญิง

“การไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้หญิง หมายถึง การไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการแบ่งแยก การกีดกัน หรือการจำกัด โดยมีเจตนาหรือเป็นเหตุให้ผู้หญิงไม่ได้รับการยอมรับ ไม่มีสิทธิ ไม่ได้ใช้สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่ต้องมีในฐานะที่เป็นมนุษย์เช่นเดียวกับชาย เพียงเพราะเป็นเพศหญิง”

● ดังนั้น การกระทำใดๆ ที่ปฏิบัติต่อหญิงและชายอย่างมีทวิมาตรฐานโดยไม่คำนึงถึงสิทธิความเป็นคนของหญิง จนทำให้หญิงไม่อาจใช้สิทธิในความเป็นคนทั้งในส่วนตัวและสาธารณะได้อย่างเสมอภาคกับชาย ถือเป็น “การเลือกปฏิบัติโดยเจตนา” เช่น กฎหมายเดิมที่เปิดช่องให้สามีฟ้องหย่าภรรยาได้ง่ายกว่า กฎหมายเก่าที่ให้ผู้ชายเรียกค่าเสียหายจากชายอื่นที่มีประเวณีกับคู่หมั้นของตนในขณะที่ผู้หญิงไม่สามารถกระทำได้ และกฎหมายเก่าที่เปิดช่องให้ตีความได้ว่าสามีสามารถข่มขืนภรรยาได้

● การกระทำใดๆ ที่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างหญิงชายทางสรีระ ภาวะวิถีชีวิต ค่านิยม และความคาดหวังของสังคม จนเป็นเหตุให้หญิงไม่ได้รับโอกาสที่เสมอภาคกับชาย และไม่ได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม อย่างเป็นธรรม ทั้งในส่วนตัวและสาธารณะ ก็ถือเป็นการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงเช่นกัน โดยเป็น “การเลือกปฏิบัติโดยอ้อม” เช่น ในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยพิบัติ มักจะมีการแจกอาหารแห้ง ยา และเสื้อผ้า ซึ่งหากมองเผินๆ แล้วดูดี แต่ไม่ได้นึกถึงสรีระและระบบการเจริญพันธุ์ของผู้หญิงที่แตกต่างจากผู้ชาย ทำให้ผู้หญิงไม่ได้รับของใช้ที่เป็นความต้องการเฉพาะของผู้หญิง เช่น ชุดชั้นใน ผ้าอนามัย ในทำนองเดียวกัน การให้สิทธิผู้หญิงลงสมัครและลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างเสมอภาคกับผู้ชาย แต่ไม่คำนึงถึงความเป็นจริงว่า ผู้หญิงต้องรับภาระในการดูแลคนในครอบครัว ค่านิยมและอคติของผู้หญิงเอง และสังคม ก็กลายเป็นอุปสรรคที่ขวางกั้นทำให้ครอบครัวไม่สนับสนุน ตัวผู้หญิงก็ไม่มั่นใจที่จะสมัครรับเลือกตั้ง และประชาชนส่วนใหญ่ก็ไม่เลือกผู้หญิงเข้ามาทำงานการเมือง

2. ความเสมอภาคที่แท้จริง/ ความเสมอภาคเชิงผลลัพธ์

- ไม่เน้นความเสมอภาคเชิงปริมาณ แต่ให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ว่าเป็นธรรมหรือไม่
- ไม่เน้นเฉพาะความเสมอภาคทางนิตินัย แต่ต้องให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทางพฤตินัยด้วย
- เน้นให้บรรจุหลักการของความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบาย และแผนงาน/โครงการต่างๆ
- เพื่อให้การพัฒนานโยบาย และโครงการคำนึงถึงปัญหาและความต้องการที่แตกต่างระหว่างหญิงและชาย ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องเข้าใจถึงสถานภาพระหว่างหญิงและชายในสังคม และสัมพันธภาพเชิงอำนาจที่ไม่สมดุลระหว่างหญิงชาย ที่ได้รับอิทธิพลจากระบบความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ที่มีอคติต่อผู้หญิง
- การได้รับโอกาสให้เข้าถึงทรัพยากร ยังไม่เพียงพอ ต้องมีหลักประกันว่า ได้รับผลประโยชน์จากโอกาสนั้นอย่างเป็นธรรมด้วย มาตรการพิเศษชั่วคราวจะช่วยลดช่องว่างที่มีอยู่ เช่น การมีสิทธิออกเสียงได้ ลงสมัครเลือกตั้งได้ ยังไม่เพียงพอที่จะถือได้ว่า

ว่าเสมอภาค ต้องให้ได้รับเลือกตั้งเข้าไปในสัดส่วนที่มากพอและสามารถผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีในท้องถิ่นอย่างมีมติหญิงชายด้วย จึงจะถือได้ว่าเป็นความเสมอภาคอย่างแท้จริงหรือเสมอภาคเชิงผลลัพธ์ ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการพิเศษชั่วคราวมาช่วยเปิดโอกาสให้ผู้หญิง หรือ ชดเชยข้อเสียเปรียบต่างๆ ให้ผู้หญิงมากขึ้น

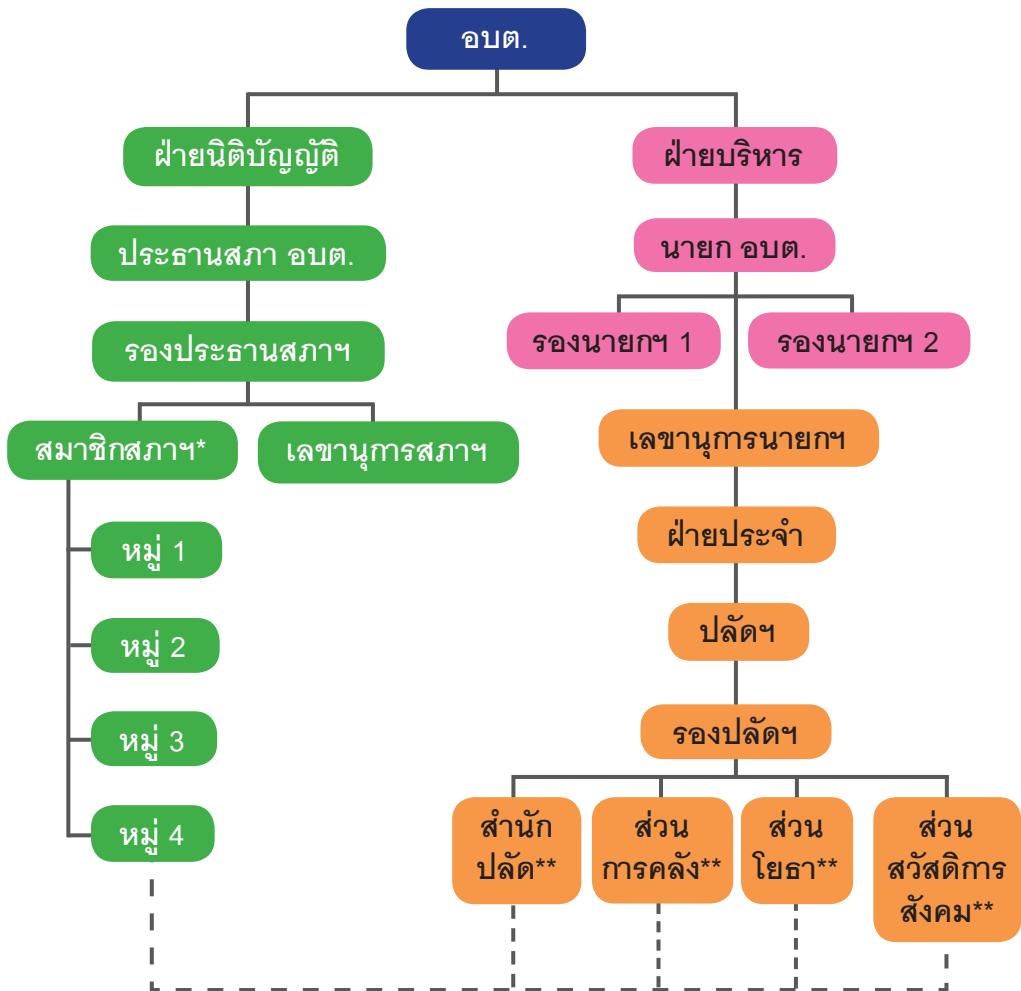
3. รัฐมีพันธะสัญญาต่อประชาคมโลกที่ต้องดำเนินการ

หน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนมีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงและต้องดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

- ยกเลิกกฎหมาย กฎ ระเบียบ และการปฏิบัติที่เลือกปฏิบัติต่อผู้หญิง
- ออกกฎหมายและนโยบายที่จัดการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิง กำหนดกลไก และแนวทางแก้ไข เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง
- ส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย โดยกำหนดมาตรการพิเศษชั่วคราวที่เอื้อให้มีเงื่อนไขที่มุ่งลดช่องว่างระหว่างหญิงชายที่มีอยู่
- รายงานผลการดำเนินงานของประเทศต่อองค์การสหประชาชาติทุก 4 ปี

ภาคผนวก 3

โครงสร้างองค์กรบริหารส่วนตำบล

หมายเหตุ

* จำนวนสมาชิก อบต. ขึ้นอยู่กับจำนวนหมู่บ้านในพื้นที่ อบต. นั้นๆ

** หน่วย/ฝ่ายต่าง ๆ ของ อบต. ขึ้นอยู่กับขนาดของ อบต.

ภาคผนวก 4

รายชื่อองค์กรที่เกี่ยวข้อง

1. สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

255 ถนนราชวิถี พญาไท ราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 02 3068746

www.women-family.go.th

2. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ถนนราชสีมา แขวงวชิระ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 02 2419000

www.thailocaladmin.go.th

3. สมาคมส่งเสริมสิทธิและความเสมอภาค

117/6 ซอยชินเขต ถนนงามวงศ์วาน หลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์/โทรสาร 02 5918119

4. สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา

501/1 ถนนเดชะตุงคะ พุ่สีกัน ดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ 02 9292088, 02 9292089 โทรสาร 02 9292090

e-mail: gdri2007@yahoo.com www.gdrif.org

5. มูลนิธิผู้หญิงเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย

ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

118 ถนนเสรีไทย คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทรศัพท์ 02 3781284 โทรสาร 02 7125718

e-mail: juree@nida.nida.ac.th

6. สถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน

31 อาคารพญาไท ชั้น 5 ห้อง 517-8 ถนนพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 02 2467440/โทรสาร 02 2467441

7. สมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนลำปาง

16 ซอย 2 ถนนราษฎร์บูรณะ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52100

โทรศัพท์/โทรสาร 053 228027

e-mail: waylampang@hotmail.com

8. เครือข่ายผู้หญิงเพื่อการปกครองท้องถิ่น

16 ซอย 2 ถนนราษฎร์บูรณะ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52100

โทรศัพท์/โทรสาร 054 839448

e-mail: waylampang@hotmail.com

9. องค์การบริหารส่วนตำบลชมพู

อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก 65190 โทรศัพท์ 055 992234

www.localthai.org/chompou/home.php

10. องค์การบริหารส่วนตำบลถ้าใหญ่

ถนนเอเชียทุ่งสง-นครศรีธรรมราช อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80110

โทรศัพท์ 075 479444

www.thamyai.com

11. องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล

อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก 26120 โทรศัพท์ 037 322420

www.thaitambon.com/Tambon/ttambon.asp?ID=260406

12. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโรงช้าง

อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84130 โทรศัพท์ 077 357115 โทรสาร 077 357114

www.tharongchang.go.th

13. องค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเขียว

อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา 30370 โทรศัพท์/โทรสาร 044 228249

www.wangnamkeaw.com/

14. องค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเย็น

อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว 27210 โทรศัพท์ 037 228273

www.tambol.com/xyz/default.asp?itemno=270401

15. องค์การบริหารส่วนตำบลวังโรงใหญ่

อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา 30140 โทรศัพท์ 044 249648

www.wangrongyai.go.th

16. องค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย

อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 50110 โทรศัพท์ 053 701187-8 โทรสาร 053 701188

www.sansaifang.go.th

17. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะท้าว

อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก 65120 โทรศัพท์ 055 388980

www.nongkathao.go.th

18. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล

อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร 66180 โทรศัพท์ 056 618078

www.thaitambon.com/Tambon/ttambon.asp?ID=660202

เอกสารอ้างอิง

จดหมายข่าว “สานรักสานใจเครือข่ายอุปท.” ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ 2551

จดหมายข่าว “สานรักสานใจเครือข่ายอุปท.” ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 ธันวาคม 2551

สมาคมส่งเสริมและพัฒนาสตรีและเยาวชนลำปาง รายงานกิจกรรม 2552

การสัมภาษณ์

การทดสอบหลักสูตร “มิติหญิงชายเพื่อธรรมาภิบาลในอบต.” ณ ภูชี้ฟ้า จ.เชียงราย 24-27

ธันวาคม 2550

การอบรมสมาชิกอบต.ใหม่ ในแต่ละภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และ

ภาคใต้) สิงหาคม – กันยายน 2551

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับภาคและระดับชาติระหว่างสมาชิกเครือข่ายอุปท. พฤศจิกายน -

ธันวาคม 2551

“ก่อนการเข้ารับการอบรม พี่ไม่เข้าใจคำว่า “มิติหญิงชาย” เลยค่ะ ไม่ทราบว่า “มิติหญิงชาย” จะเอาไปใช้ยังไงในการทำงาน อบต. แต่ระหว่างอบรมได้ความรู้ใหม่และมีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนกับคนอื่นที่มีปัญหาใกล้เคียงกัน ทำให้ทราบแนวทางการทำงานและแนวทางที่แก้ปัญหาได้จริง ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมที่ให้ความสำคัญกับมุมมองเกี่ยวกับความเป็นหญิง-ความเป็นชาย ตามอนุสัญญาผู้หญิงไปใช้ในการทำโครงการของ อบต. และยังเอาจุดเด่นของผู้หญิงที่สังคมหล่อหลอมมาด้านความซื่อสัตย์ ความรอบคอบ ความละเอียดอ่อน มาช่วยในการทำงาน อบต.”

จิตพิมาน แก้วทอง
สมาชิกสภา อบต.หนองปลาไหล จ.พิจิตร

สนับสนุนโดย

สมาคมส่งเสริมสิทธิและความเสมอภาค (สสส.)

สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา
GENDER AND DEVELOPMENT RESEARCH INSTITUTE (GDRI)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
มูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาสตรี

Canadian International
Development Agency

